

Anticipationsstrategier, fraseologisk kompetence og tolkens hukommelse

Simon Van Rietvelde & June Eyckmans
begge: Vrije Universiteit Brussel og Erasmushogeschool Brussel
Daniël Bauwens & Marc De Kegel
Erasmushogeschool Brussel

1. Indledning

I de seneste år har man i faglitteraturen gentagne gange fremhævet vigtigheden af sprogindlæringsmetoder som sætter fraseologisk indlæring eller multiword units (MWU's) som ordforbindelser og idiomatiske udtryk centralt (Nattinger & DeCarrico 1992, Wray 2002). På baggrund af empiriske data inden for fremmedsprogstilegnelse har man allerede kunne fastslå at sprogstuderende bliver vurderet som sprogligt dygtigere på grund af deres fraseologiske kendskab (Boers et al. 2006). Også i tolkevidenskaben har man konstateret en stærk forbindelse mellem fraseologisk kompetence og tolkepræstationen (Eyckmans 2007). Når man tolker kæmper simultane processer som sprogopfattelse og sprogproduktion med hinanden om arbejdshukommelsens begrænsede forarbejdningskapacitet. Vi argumenterer at stort fraseologisk kendskab i fremmedsproget kan optimere arbejdshukommelsen, og at dette kan føre til en bedre tolkepræstation, uanset om man tolker på modersmålet eller fremmedsproget.

På grund af tidligere undersøgelser (Eyckmans 2007) med hensyn til tolkning og fremmedsprogtilegnelse ønsker vi i dette bidrag at understrege vigtigheden af fraseologi i tolkepræstationen og at gøre fraseologi lidt mere tydeligt for et bredt publikum. Disse undersøgelsesresultater kan anvendes til at fremhæve hypoteser som bruges som udgangspunkt for en igangværende undersøgelse som vi ikke kan præsentere resultaterne af, da dataindsamlingen ikke er afsluttet endnu.

Først skal vi definere fraseologi i sektion 2, hvorefter vi vil fremføre argumenter for anvendelse af godt fraseologisk kendskab (sektion 3). Derpå redegøres for resultaterne af en undersøgelse som sætter tolkestuderendes fraseologiske kompetence i forbindelse med deres tolkepræstationer (sektion 4). Derefter forklarer vi vigtigheden af anticipationsstrategier i tolkning (sektion 5) og de forskellige måder som man konciperer arbejdshukommelsen på i psykolingvistikken (sektion 6). Til sidst sammenfatter vi fordelene ved indlæring af fraseologisk kompetence i tolkning (sektion 7).

2. Hvad er fraseologi?

Det er tilstrækkeligt at fordybe sig i programmerne fra nationale og internationale kollokvier for at kunne fastslå at de syntagmatiske forhold mellem ord er i stor genopblomstring. I området af korpuslingvistik har opmærksomheden, hjulpet på vej af den teknologiske udvikling, i de sidste årtier fokuseret på ordforbindelser, og inden for fremmedsprogtilegnelse driver man stadigvæk mere forskning omkring de såkaldte *multi word units* eller MWU's til sprogopfattelse. Genvurderingen af den leksikale dimension i sprogdidaktikken falder sammen med en forskydning i perspektiven om hvordan fremmedsprogtilegnelse skal defineres som en proces som fra første færd involverer topstyret bearbejdelse (d.v.s. at man skal lære grammatikken og at man skal anvende den for konkrete eksempler) til en perspektiv hvori det betragtes som en proces som indblander *bottom-up* færdigheder (d.v.s. at man genkender hyppige ordkombinationer og uddrager mere generelle mønstre). Ifølge Ellis (2002a, 2002b, 2005), analyserer sproglærere de distributive evner af det sproglige input de får i deres liv og det har som følge at inputhyppigheden bliver den vigtigste determinant. Det er i sammenhæng med brugsbaserede teorier som definerer sprogets grammatikken som et a posteriori konceptualisering af sprogudviklings dynamiske processer (Barlow & Kemmer 2000, Bybee & Hopper 2001, Bybee 2006). Sammen med de psykolingvistiske påstande at naturligt sprog består især af færdiglavede MWU's som udgør sprogets talestruktur (Sinclair 1991, Wray 2002), har disse moderne synspunkter erstattet perspektiven af den generative lingvistik hvori leksikonet blev betragtet som adskilt

fra grammatikken med et integrativt konceptualisering af sprog hvori mønstre er inhærent i sprogsegmenter. Det er en udvikling som hænger sammen med etableringen af mange forskellige termer som henviser til flere – men ofte utilstrækkeligt differentierede – former for sammensætninger og idiomatisk sprogbrug i et bred forstand. Termer og neologismer som *multi word unit*, *lexical phrase*, *formulaic sequence*, *prefabricated chunk*, *ready-made utterance*, *phraseology* slog igennem via engelsksproget faglitteratur og kongresser med engelsk som officielt sprog. I dette bidrag vil vi bruge udtrykkene *frase* og *MWU* uden at gøre forskel på ordforbindelser, sammensætninger, idiomatiske udtryk, præpositions konstruktioner og så videre. MWU's er forskelligartede med hensyn til opbygning og funktion. De varierer fra funktionelle ytringer ('at føre krig', 'at holde nogen informeret') til nærmere faste fraser som idiomatiske udtryk ('hun har en høj stjerne hos ham', 'jeg har en høne at plukke med dig') og talemåder og vendinger ('øst, vest, hjemme bedst', 'i de blindes rige er den enøjede konge'). Det er svært strikt at definere de syntagmatiske forhold mellem ord, men alligevel kan man bevise deres eksistens ved hjælp af korpusser. Med fraser eller MWU hentyder vi til hver ordgruppe med idiomatiske eller kollokationelle forhold.

3. Nytteværdien af en fraseologisk undervisningsmetode i tolkeuddannelsen

Michael Lewis rettede som en af de første sproglærernes opmærksomhed mod fraser. I sin kendte bog *The Lexical Approach* (Lewis 1993), snart fulgt af *Implementing the Lexical Approach* (Lewis 1997), præsenterer han en sprogdidaktik som sætter udviklingen af fraseologisk kendskab centralt, fordi han betragter det som det midtpunkt i fremmedsprogstilegnelsesprocessen. Han baserer sig på en holistisk metode til fremmedsprogstilegnelse, hvori man går ud fra, at en stor del af sprogstilegnelsen består af behandling og sammensætning af fraser som uanalyserede helheder, kaldet *chunks* i *The Lexical Approach*. Ifølge denne sprogdidaktik er det nok at gøre sprogstuderende opmærksomme på vigtigheden af genkendelse af fraser. Det blev kaldt *phrase-noticing*. Det skulle føre til en forhøjet bevidsthed om sprogets kollokationelle karakter og til en bedre talefærdighed.

Multi-ord leksis træder især i forgrunden takket være opgangen af korpuslingvistik. Undersøgelser af modersmålsamtale har fremlagt beviset af kollokationelle tendenser som ofte trodser generativ grammatisk forklaring (Pawley, Syder 1983; Foster 2001; Howarth 1998; Nattinger, DeCarrico 1992; Schmitt 2004; Wray 2002). Voksne modersmåltalernes fraseleksikon bedømmes at indeholde flere tusinder af *chunks* og korpusbaserede bedømmelser har vist at halvdelen af skrevet engelsk består af leksikale fraser (Butler 2005; Erman, Warren, 2000). Selv om det meste forskning fokuserer på engelsk, opmærksomheden også flyttes til spansk (Corpas Pastor 1996; Montoro del Arco 2006; Ruiz Gurillo 2001), fransk (Gross 1996; Mejri 1997), og tysk (Burger 1998; Fleischer 1997).

I korpusser findes der overvældende bevis at ens modersmål består overvejende af aktivt og passivt kendskab af sproglige chunks i et stort udvalg. I dette lys har forskere i området af anvendt lingvistik erkendt hvilken væsentlige rolle færdiglavede mønstre spiller i sprogtilegnelse (Ellis, 1996; Wray, 2002; Schmitt, 2004). Psykolingvistisk undersøgelse har faktisk bevist at kommunikative færdigheder – som kendetegnes ved real-time sprogbehandling – hovedsageligt stoler på disse eksemplarisk-baserede kendskab (Ellis, 2002). Ordsekvenser som gemmes som færdiglavede enheder kan betragtes som mere brugervenlige og bidrager til talefærdigheden i *real-time* omstændigheder fordi sproglærere ikke skal bygge disse sproglige rækker ord for ord. Tværtimod, de kan hentes frem som færdiglavede enheder. Fordi vi anvender disse sproglige chunks, hævdes at vi er i stand til at frigøre den nødvendige del af arbejdshukommelsenskapacitet til at planlægge og producere nye del af sprog.

Den basis man giver i fremmedsprogtilegnelseslitteratur (cf. Lewis 1993, 1997), kan også anvendes i udvikling af tolkstuderendes fraseologisk kompetence, da man kan betragte tolkestuderende som viderekomne fremmedsprogstuderende. Mange forskellige teorier påviser en positiv påvirkning af fraseologisk kendskab på mundtlig sprogbrug. Skehan (1998) for eksempel argumenterer at MWU's forbedrer talefærdigheden fordi de såkaldte chunks sidder parate i hukommelsen uden at man skal tage hul på analytiske færdigheder. På den måde kan man frigøre arbejdshukommelsen, og det er muligt

for sprogstuderende at rette deres opmærksomhed mod budskabets fortsættelse. Sinclair (1991) introducerede den *idiom principle* og påstod, at mange faste udtryk og MWU's ikke kan forklares ved hjælp af regler. Brug af fraser giver en idiomatisk synsvinkel til sprogproduktionen, så den leksikale rækkevide og sprogets naturlige karakter i talefærdigheden vokser. Når man behersker det idiomatiske aspekt i et sprog, kan man som sprogstuderende nærme sig modersmåltalendes talefærdighed. Til sidst hævdes (Boers et al. 2006) at fraseologisk kendskab kan forbedre talefærdighed med hensyn til rigtighed. Når man henter fraser frem fra hukommelsen, kan man i teorien kun lave fejl *mellem* forskellige MWU's. Fraser danner med andre ord 'sikkerhedszoner' i talernes foredrag.

Fraseologisk kendskab bliver endnu mere nødvendig for tolke, fordi deres talefærdighed i fremmedsproget skal være af meget høj kvalitet og foregå per automatik. En forsvarstale for udvikling af fraseologisk kendskab hos tolkestuderende er ingen overflødig luksus, især fordi det blev konstateret at de fleste tolkekandidater ikke er tosprogede ved begyndelsen af deres studie, og fordi de skal udvide deres kendskab af fremmedsproget anseeligt (Zannirato 2007).

4. Undersøgelse af indflydelsen af fraseologisk kompetence på tolkepræstationen

Hos Eyckmans (2007) blev anvendelsen af MWU's for første gang sat i forbindelse med tolkepræstationer. Man undersøgte om tolkestuderende, som brugte mange fraser i deres sprogproduktion, leverede en bedre tolkepræstation. Fordi en tidligere undersøgelse (Boers et al. 2006) påviste, at også den strategiske kompetence tiltager hos studerende med godt fraseologisk kendskab og fordi vigtigheden af strategiske kompetencer i tolkning er uomstødeligt, fremsattes undersøgelseshypotesen, om man kunne frigøre arbejdshukommelsen betragteligt ved hjælp af den holistiske fremstilling af fraser. På den måde har man bedre kunne anvende arbejdshukommelsen til de øvrige kognitive processer, som finder sted i simultantolkning.

I en tidligere undersøgelse har vi vurderet studerendes tolkningspræstationer med hensyn til (1) tolkepræstationens kvalitet, (2) talefærdighed i målsproget og (3) leksikal og syntaktisk rækkevide i sprogproduktionen.

26 studerende blev spurgt om at lave en *sight translation* (d.v.s. en *prima vista* oversættelse, en mundtlig oversættelse af en tekst som man ser for den første gang) fra deres modersmål (nederlandsk) til engelsk. Det drejede sig om studerende fra 3. Bachelors i Anvendt Lingvistik, og alle bidrag blev optaget, idet *sight translation*-kurset fungerede som forberedelse til deres Master i simultantolkning. *Sight translation* er en keredisciplin i hver tolkeuddannelse og det er fra et kognitivt synspunkt lige så belastende som simultantolkning eller konsekutivtolkning (Agrifoglio 2004).

Andre studerende tolkede den samme tekst fra nederlandsk til engelsk og deres tolkepræstationer blev ligeledes optaget på bånd. Derpå blev optagelserne vurderet af en professionel tolk med mere end tyve års erfaring med tolkeuddannelse. Han vurderede tolkepræstationen med hensyn til (1) præstationen i almindelighed, (2) deltagernes talefærdighed og (3) leksikal og syntaktisk rækkevide i målsprog. Han tilkendte hver deltager tre karakter på en skala fra 0 til 20.

To øvrige *blind judges* blev bedt om at lytte til optagelserne og om at tælle frembragte fraser. Disse dommere var engelsklærere bekendt med litteratur om fraseologi. De talte kun de korrekt anvendte fraser og hver frase blev kun talt en gang (de talte *types*, ingen *tokens*). Vi valgte to dommere fordi vurderingen og tællingen altid indebærer en grad af subjektivitet. På den måde blev det muligt at nærme sig et sikkert niveau af intersubjektivitet mellem de to dommere. Efter beregningen af dommernes intersubjektive pålidelighed ved hjælp af en Spearmans korrelationskoefficient, viste det sig, at der var en stor enighed mellem dommerne ($r_s.622$, $p < .001$). Det vil sige at de var enige om hvilke studerende brugte mange eller få fraser i deres tolkepræstation.

Når frasetællinger blev sat i forbindelse med tolkepræstationens vurderinger viste det sig, at høje vurderinger tildelt af en professionel tolk stemte overens med høje frasetællinger og at lave vurderinger stemte overens med færre frasetællinger. Denne korrelation var signifikant og gælder for hver dimension af kvalitetsvurderingen: tolkepræstationens kvalitet, talefærdighed, leksikal rækkevide og syntaktisk kompleksitet. Undersøgelsesresultaterne påviser at anvendelse af fraser ikke er kun indikativ for sprogstuderendes vurdering af deres talefærdighed

(Boers et al. 2006), men også for vurderingen af de studerendes tolkepræstation. Man kan sætte forskellene i præstationerne i forbindelse med fraseologisk kendskab. Selv om man ikke kan lade begrebet arbejdshukommelse træde i funktion på direkte måde i vores empirisk design, antager vi at tolkepræstationer af studerende med god fraseologisk kendskab er af bedre kvalitet, fordi de mere effektivt kan rette deres opmærksomhed på de andre processer som finder sted i simultantolkning. Videre undersøgelse fokuserer på forholdet mellem fraseologi og anticipationsstrategier i tolkning.

5. Anticipationsstrategier i tolkning

At anticipere betyder at tolken frembringer en sætningsdel i målsproget endnu før taleren har færdiggjort den samme sætningsdel i kildesproget (Van Besien 1999: 250). Det er en teknik som går ud på at tolken løber i forvejen for tiden: han laver – bevidst eller ubevidst – en hypotese om sætningens eller budskabets fortsættelse. Anticipationens betydning bliver generelt anerkendt i faglitteraturen (Chernov 2004, Gile 1995, Lederer 1981), men har nok ikke været undersøgt ved hjælp af empiriske data.

For at kunne anticipere har en tolk brug for sit lingvistikke og extra-lingvistiske kendskab. Således skelner man i faglitteraturen mellem lingvistiske og extra-lingvistiske anticipationer (Lederer 1981, Seleskovitch 1984). I sidste tilfælde anvender tolken kontekstuelle informationer. Når det drejer sig om det første tilfælde, anticiperer tolken et bestemt emne (for eksempel den anden del af en sammenligning) ved hjælp af sit sprogvidenskabelige kendskab. En erfaren tolk mellem engelsk og fransk vil ikke have store problemer med sætningen *Sugars are playing important positive roles* fordi han kender ordforbindelsen *to play a role*. Der er stor chance for at han vil udtale det franske *rôle* endnu før dette ord har været udtalt på engelsk. En mulig oversættelse kunne være: *le rôle positif et important des sucres*. Også udtryk som det engelske *She was green with...* er meget illustrativ. Enhver tolk med tilstrækkeligt idiomatisk kendskab ved, at *envy* er det ord, der følger. Disse eksempler viser, hvordan lingvistiske anticipationer eksisterer takket være sprogets naturlige fraseologiske karakter. Tolken kan kun udvikle lingvistiske anticipationsstrategier hvis han har en tilstrækkelig fraseologisk kompetence både i kildesproget og i målsproget. Ifølge

Wills (1978) bliver lingvistiske anticipationer fremkaldt på grund af bestemte ord, såkaldte *cues* eller signalord. Disse signalord er del af de idiomatiske udtryk, orforbindelser og sammenstillinger fra verbum-objekt typen eller standardiserede fraser.

Udover forskellen mellem lingvistiske og extra-lingvistiske anticipationer skelner Lederer (1981) også mellem sætningsdelene i kildesprog og målsprog på grund af tidsintervallet. Så er der for eksempel rent faktisk mærkbare anticipationer (*pure anticipations*), hvorved sætningsdelen i målsproget bliver udtalt før ækvivalenten i kildesproget. Der er et klart og tydeligt tidsinterval. Ved *freewheeling anticipation* derimod udtaler tolken en sætningsdel i målsproget efter den er blevet udtalt i kildesproget, men han gør det så hurtigt (og rigtigt) at det er overtydeligt, at han allerede havde oversat sætningsdelen før han havde hørt den i kildesproget. Til sidst er der den strukturelle anticipation, hvorved tolken fremstiller en simpel og neutral sætning (en såkaldt *open gambit*, se Kohn & Kalina 1996) som gør det muligt at udsætte foranstilling af verbet.

Et antal forskere (Lederer 1984, Van Dam 1989, Van Besien 1999) mener, at man kan sætte anticipationer i forbindelse med kildeprogets og målsprogets strukturelle karakteristika. Her tænker man især på sprogkombinationer med forskelligartede overfladestrukturer. Når en tysktalende skal oversættes til for eksempel engelsk eller fransk, bliver tolken konfronteret med, at han skal foranstille verbet i oversættelsen på trods af det at han skal vente på det i kildesætningen. Det er imidlertid umuligt for tolken at vente med sin egen oversættelse fordi tidsintervallet (*décalage*) mellem kildesprog og målsprog ville blive for stort. Også når man tolker fra kinesisk og japansk til engelsk eller fransk (Setton 1994) og fra koreansk til fransk støder man på lignende problemer. Der findes to strømninger i tolkevidenskaben med hensyn til den strukturelle kompatibilitet mellem kildesprog og målsprog. Den første strømning baserer sig på den såkaldte *interpretive theory* og påstår at anticipationer ikke er afhængige af strukturelle ligheder eller forskelle mellem sprogene (Lederer 1981, Seleskovitch 1984, Setton 1999). De kaldes universalister og hævder at tolknings sværhedsgraden ikke er afhængig af sprogkombinationen fordi tolker kan ophæve strukturelle asymmetrier i hovedet ved hjælp af deres forudsigende åndsevner. De også hævder at anticipation

bliver anvendt for alle sætningsdele og ikke kun for verber. En anden strømning forlader sig på sprogopfattelsens sekvensagtige karakter (Moser 1978, Gile 1995) og påstår at tolkningspræstationen er direkte påvirket af den grammatikale struktur af begge sprog. Ifølge tilhængere af denne retning er anticipationer hyppigere når man arbejder med forskelligartede sprog (for eksempel med overfladestrukturerne Subjekt-Verb-Objekt versus Subjekt-Objekt-Verb). Disse bilateraler baserer sig navnlig på den kognitive psykologi og siger at sprogopfattelsens sekvensagtige karakter har direkte følger for simultantolkning da transformationsprocesser i tolkens hoved er afhængig af grammatikale strukturer.

Ved hjælp af et korpus har Lederer (1981) og Van Besien (1999) undersøgt hvilke sætningsdele oftest anticiperes i simultantolkepræstationen. I to tolkepræstationer med fransk og tysk som sprog har Van Besien talt 78 anticipationer i et korpus på 55 minutter. Det betyder at hver tolk har anticiperet en gang per 85 sekunder. Den overvejende del af disse anticipationer var *pure anticipations* (61 af 78) og 60 vedrørte et verbum. Ifølge Van Besien kan man forklare det på grund af fundamentalt forskellige overfladestrukturer i tysk og fransk. Tysk er et SOV-sprog, og det betyder at de tre hovedsætningsdele især findes i denne rækkefølge, og at verbet ofte skal findes sidst i sætningen. Fransk derimod har en SVO-struktur, således at det er umuligt at frembringe en anden sætningsdel mellem subjektet og verbum. Uden at vi ønsker at udtale os om hvem har ret, universalister eller bilateraler, kan vi fastslå at mange anticipationer sker når præstationen omfatter strukturelt forskellige sprog. Det kan igen bekræfte vigtigheden af fraseologisk kompetence i tolkning.

6. Fraseologisk kompetence og arbejdshukommelsen

Det er forbavsende, at på trods af overfloden af fraseologiske studier i områder som korpuslingvistik, psykolingvistik, modersmåltilegnelse og fremmedsprogtilegnelse, emnet har aldrig været sat i forbindelse med tolkning. Som bekendt bliver arbejdshukommelsen i tolkepræstationen stærk belastet, fordi mange processer finder sted samtidigt: tolken lytter, forstår, husker, oversætter budskabet og taler. Det er indlysende, at de fordelagtige strategier med hensyn til fraseologi som blev påvist i psykolingvistik kan overføres til tolkningsvidenskab. I tolkning er det

livsvigtigt at kunne rette og bevare sin opmærksomhed imod det talte. Det er ikke noget tilfælde at man finder så mange deskriptive modeller om hukommelsen i tolkevidenskaben. Gile (1995, 1997), for eksempel, beskrev udførligt arbejdshukommelsens kognitive begrænsninger i forbindelse med de enkelte tolkediscipliner (simultantolkning, konsekutivtolkning og sight translation) i sin *effort models*-teori.

Arbejdshukommelse er den term man bruger for at henvise til de neuropsylogologiske processer som er ansvarlige for den foreløbige opbevaring og manipuleringen af små informationsdele (Cowan & Morey 2006). Kognitive psykologer betragter arbejdshukommelsen som en mekanisme med en begrænset kapacitet til bearbejdning og lagring af informationer under gennemførelse af forskellige opgaver (Baddeley & Hitch 1974). Ifølge Baddeley (1986) er arbejdshukommelsen ansvarlig for lagring og behandling af informationer mens den samtidig bidrager til kognitive aktiviteter som forståelse og dragning af fornuftslutninger. Begrebet arbejdshukommelse træder i forgrunden i et stort antal af studier i forskellige områder. I den her artikel er det tilstækkelig at angive, at de fleste forskere er enige om, det at der findes forskellige funktioner for lagring og behandling af informationer og at disse funktioner konkurrerer med hinanden for opmærksomhed (Baddeley & Hitch 1974, Caplan & Waters 1996, Just & Carpenter 1992). Det betyder at nogle funktioner skal vige for andre, når hukommelseskapaciteten har nået sin grænse.

For at nå frem til en kvalitativ tolkepræstation, skal tolken udvikle strategier til anvendelse af sin arbejdshukommelse på den mest optimale måde. En af de vigtigste strategier er en effektiv opdeling af tolkens fokus. Et stort frase-forråd i kildesproget og målsproget bør lette informationsbehandling i den kognitivt belastende tolkningsproces, fordi det bidrager til automatiseringen af oversættelsesaspektet. Fraseologisk kompetence kan føre til hurtigere sprogopfattelse og sprogproduktion, så en mere effektiv opdeling af opmærksomheden bliver mulig.

Der skal endnu yderligere undersøgelser til for at kunne påvise om fraseologisk kompetence fører til bedre tolkepræstationer takket være en bedre anvendelse af arbejdshukommelsen. Lingvistisk anticipation kunne være en af tolkens vigtigste redskaber til spredning

af opmærksomheden og til planlægning af sprogproduktionen. I et igangværende eksperiment undersøger vi hvilken rolle fraseologisk kendskab spiller i antipationsstrategier og på hvilken måde det påvirker tolkens arbejds hukommelsen.

7. Konklusion

I vores artikel har vi redegjort for at der bør sættes meget på udviklingen af fraseologisk kompetence hos tolkestuderende fordi bearbejdelsen og reproduktionen af fraser er kognitivt mindre belastende end den analytiske opfattelse og sammensætning af sprog på leksikal og grammatikal vis. Empiriske data fra tolkeundersøgelser bekræfter, at anvendelse af fraser i fremmedsproget fører til en højere vurdering af tolkepræstationens kvalitet. Desuden bliver tolkestuderende vurderet højere med hensyn til talefærdighed, leksikal rækkevidde og syntaktisk kompleksitet. Kendskab til fraser eller MWU's bidrager til de studerendes mundtlige sprogfærdighed og deres tolkefærdigheder.

Vi vil sætte fokus på forbindelsen mellem fraseologisk sprogbrug og lingvistisk anticipation i en igangværende undersøgelse. Anticipation er en af tolkens vigtigste strategiske færdigheder og en vellykket lingvistisk anticipation er kun mulig, når tolken har tilstrækkelig fraseologisk kompetence i kildesprog og målsprog. Undersøgelsesresultater viser at anticipationer spiller en større rolle, når man tolker mellem strukturelt forskellige sprog end mellem strukturelt ensartede sprog. Til sidst har vi undersøgt indflydelsen fra fraseologisk kompetence på brug af arbejds hukommelsen. Når fraser registreres på holistisk vis, spares på den sproglige analytiske bearbejdelse og begrænser tolkens kognitive byrde. Undersøgelse af rollen mellem lingvistiske anticipationer og arbejds hukommelsen kan yde et stort bidrag til tolkeuddannelsen og skabe nye perspektiver for de forskellige kognitive processer som finder sted i simultantolkningsprocessen. På den grund plæderer vi for mere forskning inden for fraseologisk kendskab og indflydelsen på arbejds hukommelsen.

Litteratur

- Agrifoglio, Marjorie (2004) Sight translation and interpreting. A comparative analysis of constraints and failures. *Interpreting* 6/1:43-67.
- Baddeley, Alan D. (1986) *Working memory*. Oxford: Clarendon Press.
- Baddeley, Alan D. & Hitch, Graham J. (1974) Working memory. *The psychology of learning and motivation: advances in research and theory*. Gordon H. Bower (ed.). New York: Academic Press:47-89.
- Barlow, Michael & Suzanne Kemmer (2000) *Usage-based Models of Language*. Stanford: Centre for the Study of Language and Information Publications.
- Boers, Frank et al. (2006) Formulaic sequences and perceived oral proficiency: putting a lexical approach to the test. *Language Teaching Research* 10:245-261.
- Burger, Harald (1998) *Phraseologie: eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt Publishing.
- Butler, Christopher S. (2005) Formulaic language: an overview with particular reference to the cross-linguistic perspective. *The Dynamics of Language Use*. Christopher S. Butler et al. (ed.). Amsterdam: John Benjamins:221-42.
- Bybee, Joan & Paul Hopper (2001) *Frequency and the Emergence of Linguistic Structure*. Amsterdam: John Benjamins.
- Bybee, Joan (2006) From usage to grammar: the mind's response to repetition. *Language* 82/ 4:711-33.
- Caplan, David & Gloria S. Waters (1996) Aphasic disorders of syntactic comprehension and working memory capacity. *Cognitive Neuropsychology* 12:638-649.
- Chernov, Ghelly V. (2004) *Inference and Anticipation in Simultaneous Interpreting. A probability-prediction model*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Corpas Pastor, Gloria (1996) *Manual de Fraseología Española*. Madrid: Gredos.
- Cowan, Nelson & Candice C. Morey (2006) Visual working memory depends on attentional filtering. *TRENDS in Cognitive Sciences* 10:139-141.
- Ellis, Nick C. (1996) Sequencing in SLA: phonological memory, chunking, and points of order. *Studies in Second Language Acquisition* 18:91-126.
- Ellis, Nick C. (2002a) Frequency effects in language acquisition: a review with implications for theories of implicit and explicit language acquisition. *Studies in Second Language Acquisition* 24, 143-88.

- Ellis, Nick C. (2002b) Reflections on frequency effects in language acquisition: a response to commentaries. *Studies in Second Language Acquisition* 24:297-339.
- Ellis, Nick C. (2005) At the interface: dynamic interactions of explicit and implicit language knowledge. *Studies in Second Language Acquisition* 27:305-52.
- Erman, Britt & Beatrice Warren (2000) The idiom principle and the open choice principle. *Text* 20:87-120.
- Eyckmans, June (2007) Taking SLA research to interpreting: does knowledge of frases foster fluency? *Multilingualism and Applied Comparative Linguistics 1: pedagogical perspectives*. Frank Boers, Jeroen Darquennes og Rita Temmerman (eds.). Cambridge: Cambridge Scholar Publishing:89-105.
- Fleischer, Wolfgang (1997) *Phraseologie der Deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Niemeyer.
- Foster, Pauline (2001) Rules and routines: a consideration of their role in task-based language production of native and non-native speakers. *Researching Pedagogic Tasks: Second language learning, teaching, and testing* Martin Bygate et al. (ed.). London: Longman:75-93.
- Gile, Daniel (1995) *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Gile, Daniel (1997) Conference Interpreting as a Cognitive Management Problem. *Cognitive Processes in Translation and Interpreting*, Joseph H. Danks, Gregory M. Shreve, Stephen B. Fountain & Michael K. McBeath (eds.). Thousand Oaks/London/New Delhi: SAGE:196-214.
- Gross, Gaston (1996) *Les Expressions Figées en Français: Noms Composés et Autres Locutions*. Paris: Ophrys.
- Howarth, Peter (1998) Phraseology and second language proficiency. *Applied Linguistics* 19:22-44.
- Just, Marcel A. & Patricia A. Carpenter (1992) The psychology of reading and language comprehension: individual differences in working memory. *Psychological Review* 98:122-149.
- Kohn, Kurt & Sylvia Kalina (1996) The Strategic Dimension of Interpreting. *Meta* 41/1:118-138.
- Lederer, Marianne (1981) *La traduction simultanée. Expérience et théorie*. Paris: Minard.
- Lederer, Marianne (1984) La pédagogie de la traduction simultanée. *Interpréter pour traduire* Danica Seleskovitch & Marianne Lederer (eds.). Paris: Didier:199-228.
- Lewis, Michael (1993) *The Lexical Approach. The state of ELT and a way forward*. Hove: LTP.

- Lewis, Michael (1997) *Implementing the Lexical Approach. Putting theory into practice*. Hove: LTP.
- Mejri, Salah (1997) *Le Figement Lexical: Descriptions linguistiques et structuration sémantique*. Tunis: Publications de la faculté des lettres de la Manouba.
- Montoro del Arco, Esteban Tomás (2006) *Teoría Fraseológica de las Locuciones Particulares: Las locuciones prepositivas, conjuntivas y marcadoras en Español*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Moser, Barbara (1978) Simultaneous Interpretation: A hypothetical model and its practical application. *Language Interpretation and Communication*. David Gerver & H. Wallace Sinaiko (eds.). New York: Plenum Press: 353-368.
- Nattinger, James R. & Jeanette S. DeCarrico (1992) *Lexical phrases and language teaching*. Oxford: OUP.
- Pawley, Andrew & Frances Syder (1983) Two puzzles for linguistic theory: nativelike selection and nativelike fluency. *Language and Communication* Jack C. Richards & Richard W. Schmidt (eds.). London: Longman:91-226.
- Ruiz Gurillo, Leonor (2001) *Las Locuciones en Español Actual*. Madrid: Arco Libros.
- Schmitt, Norbert (2004) *Formulaic Sequences: Acquisition, processing and use*. Amsterdam: John Benjamins.
- Seleskovitch, Danica (1984) Les anticipations dans la compréhension. *Interpréter pour traduire* Danica Seleskovitch & Marianne Lederer (eds.). Paris: Didier:273-283.
- Setton, Robin (1994) Experiments in the application of discourse studies to interpreter training. *Teaching Translation and Interpreting 2. Insights, Aims, Visions* Cay Dollerup & Anne Lindegaard (eds.). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins:183-198.
- Setton, Robin (1999) *Simultaneous Interpretation: A cognitive-pragmatic analysis*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Sinclair, John (1991) *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: OUP.
- Skehan, Peter (1998) *A Cognitive Approach to Language Learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Van Besien, Fred (1999) Anticipation in Simultaneous Interpretation. *Meta* 44/2:250-259.
- Van Dam, Ines M. (1989) Strategies of Simultaneous Interpretation. *The Theoretical and Practical Aspects of Teaching Conference Interpretation*. Laura Gran & John Dodds (eds.). Udine: Campanotto:167-176.

Antipationsstrategier, fraseologisk kompetence ...

- Wills, Wolfram (1978) Syntactic Anticipation in German-English Simultaneous Interpretation. *Language Interpretation and Communication*. David Gerver & H. Wallace Sinaiko (eds.). New York/London: Plenum Press:343-352.
- Wray, Alison (2002) *Formulaic language and the lexicon*. Cambridge: CUP.
- Zannirato, Alessandro (2007) What can language teachers learn from interpreter trainers? *Multilingualism and Applied Comparative Linguistics 1: pedagogical perspectives* Frank Boers, Jeroen Darquennes & Rita Temmerman (eds.). Cambridge: Cambridge Scholar Publishing:69-88.